

Butlletí mensual, portaveu dels escolars catalans.

REDACCIÓ

Carrer Canuda, 4, principal.

ADMINISTRACIÓ

Escudellers blanchs, 8, principal.

NOSTRES COMPANYS
DE RUSSIA (1)

Diferentes voltes s'havien revoltat els intellectuals russos pera demanar que's respectés desde dalt al poble que paga; lo que demanavan era al principi poch, després ha pres forma y ja es una Constitució. En temps de Nicolau I demanavan l'abolició de la servitut y la llivertat política; s'ofegà'l moviment ab sanch d'estudiants y d'alguns batallons que seguien la generosa iniciativa del jovent estudiós (1825). Els que allavors no moriren foren deportats a Siberia y la mà de ferro del soberà ofegava fins les mirades d'ira de tot un poble. L'ideal de llivertat s'enclogué prompte sols en els cercles d'estudiants de Moscou, d'ahont n'han sortit els més grans patriotes russos d'avuy dia. Clarament se comprèn que'l moviment era latent, que algunes

guspies ne feyan saltar de tant en tant la tirania dels professors ja posats a posta pel Govern central, produintse bullangues universitaries que costaven la mort, empresonament y desterroalsquins se creya que no s'ajupirien al jou absolut de la policia qu'envoltava als emperadors, fos o no fos veritat que haguessin pres part en la bullanga. Aixís es com va morir el bon poeta Polejaïeff, enviat com a soldat a un regiment llunyá.

Allavors, acorralats pel més funest absolutisme, els cercles d'estudiants se feren secretament, estant ab lluyta continua ab els cosachs, com el de Petrachevsky.

L'atmòsfera que poch a poch y sota má anaven fent nostres companys de tan llunyá pays fou tal, que a la mort violenta de Nicolau les reformes foren jutjades necesaries pel Czar Alexandre II, perque la propaganda ja's feya perillosa, ajuntantse, com anava a succeir, l'obrer al estudiant; allavors fou quan s'abolí l'esclavatge, seguint la reforma judiciaria, la reforma universitaria (1863), la lley sobre la prempsa, reforma municipi-

(1) La ressenya que aquí fem de la lluyta sostinguda, en gran part pels estudiants, contra l'absolutisme governamental rus, se refereix solsament al comensament de la mateixa. La major part dels nostres datos ens els han proporcionat els articles publicats pel patriota S. K. Sémenoff.

pal, militar, etc., etc. Emperò això que s'havia escapat a les autoritats establertes quasi per força, fou cada dia per aquestes escursat; regatejat y a voltes negat, segons les circumstancies y la força, publicant *ukases* reaccionaris, y aixís fou com torná a establirse la lluyta revolucionaria, essent altra volta's estudiants els portant-veus més actius, mantenintse per algún temps en el terreny acadèmic, y responnentse a ses reclamacions ab arrestaments, deportacions, etc.

Demanavan nostres companys, además de la llibertat d'ensenyança del estudi, de la llibertat acadèmica dels professors y dels estudiants, la dels condeixebles presos, la independència de les autoritats universitàries, protestant contra's agents criminals y ferèstechs del Govern. Reunits formaren una forta organització política, el famós partit *Narodnaïa Volia* (la Voluntat del Poble), que al estranger fou sols conegut per un costat de sa acció, els atentats terroristes. Véra Zassoulitch matá en una audiència al prefecte de Sant Pétersbourg, el general Trépoff (1878); després morí'l quefe de la gendarmeria, el general Mezentzeff; aré'l ministre Bogolépoff, mort per l'estudiant Karpovitch, y'l funcionari Pobédonostzeff; tothom sab també l'atentat que costá la vida a Alexandre II (1881). A cada mida absolutista, responien els revolucionaris ab la força de la rabia.

Foren suprimides les reformes d'autonomia comunal, municipal, judiciaria y de la universitat; els professors tornaren a ésser nombrats pel Govern, els estudiants reduits al estat de colegials ab policia externa y interna de les més riguroses y a repás de llista. El partit de la *Narodnaïa Volia* fou vensut; els més atrevits feyen encare una propaganda prou migrada, emperò que ja doná algún fruyt en 1897, en que no sols estaven organitzats els estudiants, sinó's obrers, ab sos comitès, sos periòdichs, ses caixes, etc. Are que les dues forces del poble esta-

ven juntes, la lluyta se sostingué més.

Al començar l'any 1899 esclataren trastorns a la Universitat de Sant Pétersbourg pera treure'l farreny *reglament* de 1884, que pesava com llosa de plom sobre's estudiants.

No's cregui que aquestos trastorns fossin a trets y darrera les barricades, no; que sols eren tentatives dels estudiants pera reunir-se y discutir junts, d'enviar sos delègats, y en cas de no ésser escoltats, organitzar la obstrucció, es a dir, abstenirse d'assistir al curs.

Un grupo d'estudiants que sortia en ordre de la Universitat fou atacat; ferits y empaytats a cop de fuet (*nagaïki*) els que'l formaven; se feren empresonaments en massa, els cursos foren suprimits; fins tant s'arribá al extrem que un professor, havent rebut l'ordre de rependre'l seu, digué: «Bel ahónt el tinch de fer? A la Universitat o a la presó?»

La emoció fou general, aixís com la reprobació de les violències de la policia, y lo que feu pujar de punt el descontentament, no dels estudiants, sinó general, fou el famós *ukase* del 29 de Juliol de 1899 (concebut per Pobédonostzeff desde 1832) que s'anomena *Reglament provisorí relatiu al servey militar obligatori dels estudiants de les escoles superiors exclusits per desordres colectius*.

L'article 1.er parla de la incorporació al regiment dels estudiants pel sol fet d'abstenció..., etc.

L'article 2.^{on} indica qui será'l que designará per sa plena voluntat a les víctimes; y aixís s'introdueixen dins el temple de la ciencia els gendarmes y cosachs, d'un modo oficial.

El ministre d'Instrucció pública, el ferreny y reaccionari Bogolépoff, fou el primer en posar en actiu aquest reglament contra's estudiants de Kieff.

Compta el patriota Séménoff que'l diari de Kieff (el dels conservadors, els amichs de l'ordre), relatá inexactament un incident de carrer quins hèroes foren

un estudiant, una actriu y un cotxer, afegint-hi afirmacions deshonoroses pera els estudiants. Aquestos se reuniren (cosa prohibida), pera protestarne. Un gendarme entrà en la sala de reunió y a primera intenció'ls dispersà, essent castigats ademés el president y dos assessors, quins foren exclusits de la Universitat per insubordinació. Allavors els estudiants organisaren una segona reunió el dia 7 de Desembre últim en una aula que trobaren oberta; eran uns quatre cents, esperant que'l rector vingués per donar-li compte. Aquest últim, en lloch d'apacarlo tot, com inspector del Govern, avisà a la policia, gendarmes y cosachs, qu'enrotllaren la Universitat. Els *insurrectes* (!) s'obstinaven en que'l rector els atengués, però'l general Novitzky, ab sos homes sabre en má, els feu sortir a la força en grupos de trenta; els estudiants aguantaren la execució d'aquesta ordre pacíficament y se'n anaren a casa seva. L'endemá 392 estudiants foren detinguts y subjectes al consell previst en l'article 11 del Reglament de 1899, ahont hi havia'l rector, el general Novitzky, un procurador militar y altres funcionaris del Govern absolutista. La comissió, per cinch vots contra quatre, declará culpables y condemná a exclusió y empresonament a dos estudiants per tres anys, a cinch estudiants per dos anys y a 385 per un any. La condemna fou sotmesa al ministre d'Instrucció pública, qui va confirmarla a uns 183 y la conmutá als 209 restants. Foren tot seguit dits estudiants incorporats als regiments de la Mandxouria, Siberia y Turkestan.

Això ocasioná protestes, suicidis; y un crit d'horror sortí de les altres Universitats al veure lo que passava a Kieff; el moviment contingut de tant temps esclatà en diferents punts, espontani, enèrgich, fatal. Lo que ve després tothom ho sab; la manifestació de Sant Petersburg, en que ab tot y son ordre y sa actitud pacífica, serví pera que a la plaça de

Kazan la policia y cavalleria ho trossejés tot y ne fes una carniceria, d'ahont *encara no se sab* els morts y ferits que hi hagué, protestantne la *Societat dels homes de lletres* de Sant Pétersbourg, l'aristocracia, el poble, tothom menys el Govern. S'insurreccionaren al saber la nova els de Kharkoff, Moscou, Varsovia, Odesa y'ls de Kieff mateix, juntantse els jornaleros al moviment pera demanar resoltament la retirada del maleit *Reglament* y pera reclamar la *llibertat*!

La represió fou terrible, els arrestaments en massa, diferents escriptors dels millors de Russia com Milioukoff, Maxim Gorky, Strouve, Tougané-Bavonovsky y altres foren encadenats, y les Universitats tancades; la *Unió dels socorros mutuos dels escriptors* disolta, proclamat l'estat de siti; molts foren fustellats, altres enforcats, 2.000 escampats en les mines de Siberia y les illes del mar de Behring; emperò'l moviment encare esclata açí y allà a pesar de la força que s'engull a tant jovent.

Mentres siga ministre Pebédonostzeff (del que tantes reproduccions en miniatra ne coneixem) la sort de Russia y de Nicolau II está en perill.

Dels vensuts a voltes ne surten els victoriosos; exemples n'hi há en la historia de totes les nacions; quasi tots els intellectuals russos son a la *Narodnaia Volia*; are hi entren els menestrals; el moviment pot reprimirse, emprò no esser suprimir; may va per terra'l partit que compta ab l'apoyo decidit dels estudiants y'ls escriptors del poble.

O Russia cambía de camí o'l jovent d'avuy, homes de demá, la cambiarán fent caure l'obstacle alt o baix que s'hi oposa. Ab el desterro de Tolstoi s'aparta de sa patria la llibertat; esperem que hi tornarà junt ab l'estol d'estudiants escampats pels llocs de desterro, les presons, les mines de Siberia, sota'l jou dels militars, emperò'ls molts a qui ha mort la má de ferro del més desenfrenat absolutisme

ja no tornarán, y aquestos son principalment els que provocan en els estudiants russos d'avuy els desitjos d'una venjança que ha de dur nous dies de dol avans de que llueixi en el firmament de Rússia l'aurora dels ideals somniats, si algún cop s'imposa la verdadera Justicia.

Els estudiants catalanistes saludan fraternalment a sos companys de Rússia y Polònia que tant han sofert per sos ideals de llibertat. Tantdebó sa sanch generosa sigui la sava del dia victoriós no llunyá.

PERE PALLARS.

Alumne de la Facultat de Medicina.

L'ARISTOCRACIA A CATALUNYA

Avans d'entrar en materia, hem de fer avinent que tractant de Catalunya, no'ns seria pas possible estudiar per separat com en altres payssos (Gran Bretanya, Germania, etc.), la política aristocrática de la democrática; puig ab orgull hem de reconèixer, que mentres l'Estat Catalá va tenir caràcter indígena, el poble tingué sempre participació més o menys directa en la *Res-pública*, participació que no va minvar, ans al contrari va accentuarse y va créixer, fins en aquells sigles de la Edat Mitjana caracterisats pel domini de l'aristocracia feudal.

Mes nosaltres evitarem aquestes dificultats, concretantnos solsament al estudi expositiu de cada classe en sí, y apartantnos, com ja hem dit, de fer un estudi polítich de les mateixes, en quant a sa intervenció en la organisió del Estat.

Analisant en conjunt y en tots els temps l'aristocracia de nostra terra, a primera vista's descubreix un esperit eminèment nacional qu'informa totes ses manifestacions, esperit que's manifesta en totes èpoques, en guerra com en pau, al costat o contra de la monarquia; però sempre, en tots sos actes, en ses lligues, en ses rebelions, hi traspúa l'interès sagrat de la Patria; diguémo ben

alt: en la historia de nostra noblesa no hi há l'exemple de cap Cid Campeador que's vengui o's llogui com un cabo de la porra o un perdona-vides electoral. En efecte, remontemnos als primers temps del Estat Catalá, a'n aquella època tristíssima en que nostra terra presenciá l'assassinat monstruós del infortunat *Cap d'Estopes*, y veurem destacar-se la figura nobilíssima del Vescomte de Cardona aixecant un partit entre la noblesa catalana y protegir y sostenir decididament els drets de la Comtesa viuda Mahalta y del infant Ramón Berenguer, fill del Comte assassinat. Més tart, veyem a un Moncada, un fill d'aquella nissaga que com els Rohan no volían cap títol (sols portavan el de Senescals de Catalunya) oblidar ses rancúnies y rivalitats ab la Casa de Barcelona, pera negociar y portar a cap el casament de nostre sobirà, ab Na Petronella d'Aragó, base de la may prou enaltida Confederació Catalana-aragonesa. En els primers temps del regnat del gran Jaume I, trobem als nobles catalans pronunciats, y acabdillats de nou per dos Moncadas, aixecant senyeres contra'l rey y al igual que sos confreres d'Aragó declarats en rebeldia y promovent grans disturbis; mes dominats a la fi, els veyem després al costat del monarca ab ses maynades, prenent part activíssima en la conquesta de Mallorca, que als dos Moncadas els hi costá la vida. En el regnat següent de Pere'l Gran, quan tot el poble clamava contra'l rey, en favor de nostres privilegis, la «Lliga de Barons» aixecá ses maynades de guerra, y vencedora unes voltes y vensuda altres, obligá ab sa actitud a que'l rey jurés els privilegis de la terra; sense que això siga inconvenient, pera que més tart, quan nostra Patria fou invadida per l'exèrcit poderós de Felip l'Atrevit, tots els nobles se posessin al servey del rey en aquella lluyta gegantina contra la França. En èpoques posteriors, en l'etzarós regnat de Pere'l

Ceremoniós, quan la noblesa aragonesa y valenciana organisava sa «Unió» y ab fortuna varia desafiava al trono, la nostra noblesa permanesqué tranquila y allunyada d'aquelles lluytes de tan desastroses conseqüències pera Aragó y pera Valencia.

Més modernament, quan el fallo de Casp demostrà a la Humanitat que sols la Justícia Divina es perfecta, en aquella trista època que comprèn els regnats de Ferrán I, d'Alfons V y de Joan II, en la que's va iniciant la unitat espanyola y's va preparant el sacrifici de les velles nacionalitats ibèriques, quan allà a Navarra el partit beamontès lluytava desesperadament en favor de la infortunada donya Blanca, veritable símbol de son nacionalisme, a Catalunya veyem alsarse en la alta montanya, la bandera senyorial del Comte de Pallars, la figura més gran, més desinteressada, més romàntica de la Historia de Catalunya y tal volta de la Historia moderna de totes les nacions; sols en la Historia de Grecia y de Roma o d'aquells pobles heròichs de l'antigüetat, hi trobem figures comparables a la del hèroe català: si'l Comte de Pallars hagués viscut en els temps del Paganisme, l'hagueren fet déu. En efecte, el Comte de Pallars fou l'únich paladí que lluytant sol, sense esperança, contra'l poder reyal y contra la ceguera y la incuria del poble català, va defensar la causa de Catalunya, malferida a Balaguer y aixelada a Pedralbes. A la fi, sol y abandonat de tothom, va caure l'hèroe, y ab sa cayguda comensà la decadencia de nostra nacionalitat; puig Catalunya desde allavors, si be encare tingué jorns de gloria, no fou ni ombra de la Patria de Berenguer el Gran y d'En Jaume'l Conqueridor.

Passem per alt els temps de Ferrán el Catòlich (en que fou consumat el sacrifici de nostra Patria) y ls del rey consort Felip l'Hermós, y fixemnos en els de Carles I y Felip II, y veurem que nostra noblesa es la mateixa de sempre; encare en

els camps de batalla hi ressonan els noms dels Requesens y Cardonas, encare en nostres Monastirs se tanquen les portes al rey d'Espanya per obrirles al Comte de Barcelona. Mes en tant que nostra aristocràcia conserva son tradicional nacionalisme, la noblesa de Valencia y de Mallorca's va castellanisant y va abandonant ses cases y castells senyorials per la vida cortesana, y va adquirint hàbits, d'orgull y despotisme, desconeguts en aquelles terres, essent sos abusos y corrupteles causa principalíssima de les terribles guerres de les «Germanies», puig el poble, acostumat a veures respectat en sos drets, no volgué sufrir les intemperancies d'aquella aristocràcia corrompuda que pretenia tractar al poble valencià y al mallorquí, del mateix modo que sos confreres de Castella tractavan als *villanos* y *pecheros*.

Passem per alt el regnat de Felip III y repassem la Historia de Catalunya baix el següent regnat de Felip IV, y si be hi trobem la figura repugnant del Comte de Santa Coloma, també hi veyem al noble Duch de Cardona a qui sorprèn la mort lluytant entre son càrrech de Virey y sa sanch de bon català; y al esclatar la guerra dels Segadors, quan Catalunya en massa tractà d'espolsar les cadenes ignominioses ab que la volien subjectar, la noblesa's posa al devant del moviment, representada per Tamarit, Margarit, Monfar, y altres, que fora llarch anomenar. No'ns fixem en el malastruch regnat de Carles II y fem atenció en la guerra de Successió, aquella lluyta heròica que sembla l'agonia del poble català: una volta més nostre noblesa tingué ocasió de manifestar son amor a la terra, y per si no fos suficient pera demostrarho sa fidelitat a Carles III l'Arxiduch, ho posen be prou de relleu les fetes immortals del Marquès de Poal, del seu germà Desvalls, del Marquès de Rubí, y de tants y tants altres, entre quins ressaltava principalment la personalitat he-

ròica de don Francisco Moner y Miret, Comte de Serra Nevada, el popular *Caballer d'Issona*, quina ombra creuen veure encare els renets de sos súbdits, passejantse per sa casa payral en nits de lluna, com l'ombra d'un Comte Arnau honrat.

Tots sabem be massa la dissort de Catalunya, al caure Barcelona en la terrible nit del 11 de Setembre de 1714. Ab la autonomia de nostra patria sembla talment que també va morir l'esperit nacionalista de nostre poble, y d'aquesta desventura immensa tampoch se'n va lliurar nostra aristocràcia; sols en la guerra dels francesos de 1808, doná senyals de vida; sols allavors doná probes de son amor a Catalunya, quan el Baró d'Eroles y alguns altres sortiren a la defensa de nostres encontrades. Després, nostra noblesa s'eclipsá complertament; la rassa dels Moncadas, Pallars, Cardonas, Cervellós, Pinós, Cabrerars, Alemanys y Requesens ha anat desapareixent a mesura que nostre poble en general ha anat oblidantse de sa nacionalitat. De l'antiga aristocràcia, sols ne restan els murs enrunats y coberts d'aura de sos castells, allà en els cims de nostres montanyes. Dels descendents de sos antichs moradors els uns, impotents moral y intel·lectualment pera refer altra volta sa grandèça, viuen confosos en la massa anònima, y altres han emigrat a la Cort, a dissipar les darreres engrunes de sos enrunats patrimonis y a figurar en el camp de la política, quan no per son talent, a força de doblegar la espinada y la testa, que jamay humillaren sos passats que dormen la son eterna en monestirs y abadíes, y devant de quines tombes, tot ciutadà digne se descubreix y medita, perque guardan els ossos de preclars varons que a son pas per la terra compliren com a bons ab Deu y ab la Patria.

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑÀ.

Alumne de la Facultat de Dret.

RESULTATS D'UNA INOCULACIÓ DE NEUMO-COCO

Al publicar aquest treball no'm proposo donar a coneixe res de nou sobre les propietats del esmentat microbi, sinó que sols tinch per objecte fer públich un fet que no he trobat consignat en cap obra de Bacteriología de les que he tingut ocasió de fullejar.

El fet vareig observar-lo junt ab mon amic y company A. Figuerola en ocasió de fer l'análisis dels esputos d'una malalta del Hospital de Santa Creu, diagnosticada de pneumonia (de la base del pulmó esquert) pels doctors Oliver, Giné (fill) y Torrents, y comprovat el diagnòstich pel dit análisis, quin resultat fou denunciar la presencia de numerosos pneumo-cocos.

Procedírem a la inoculació dels esputos, a dos conills porquins, en cantitat de $\frac{1}{2}$ c c, dòsis suficient pera provocar els resultats esperats o siga una septicèmia que mata el conill porquí en 24 o 48 hores. Donchs be: el més jove, diguemli número 1, va morir a les 28 hores, però en quant al altre, número 2, després de la reacció febril provocada per la infecció se va posar com si no li passés res. Al cap d'un mes aproximadament varem tenir ocasió de recullir nous esputos d'una altra pneumònica y després del análisis confirmatiu, microscòpic y del cultiu experimental (s'entén la sembra) varem procedir a la injecció de 4 c c. cúbichs dels dits esputos al conill porquí número 2, apareixent al cap d'uns 15 dies un abxes *subcutaneo* en la paret anterior del ventre, creixent rapidament durant 3 o 4 dias y obrintse expontaniament, donant sortida a un pus grogench y que examinat al microscopi va resultar compost de numerosíssims *leucocits* y bastants neumo-cocos, 40 a 50 per camp a 900 diàmetres. Aquest abxes reuneix la particularitat d'haver seguit un curs crònic de tal manera que al cap de dos me-

sos y mitj encare supurava; després se clogué y actualment el conill porquí número 2 presenta un abxes de la mateixa naturalesa que se li ha desenrotllat, al costat esquert del ventre, després d'haver-se clos el primer. Y no es això tot, sinó que del pus del primer abxes varem inocular una rata ordinaria, produintse un abxes, ab tots els caràcters del que primer va sofrir el conill número 2, en l'arrel de la cua.

Aquest es el fet tal com el varem observar mon amich Figuerola y jo. La transcendencia científica y clínica que pugui tenir, ni els meus coneixements me permeten entrevèurela, ni deixan de faltar experiments y observacions de laboratori que comprobin el resultat obtingut en el conill número 2 y en la rata.

E. NUNELL.

Alumne de la Facultat de Medecina.

ELS MOLUSCHS D'AYGUA DOLSA

Es creencia general que'l nombre d'especies d'aygua dolça es molt reduït, fins al punt de que molts creuen que passat de les *Limnacas* y *Planorbis* en els estanys y canals, y dels *Unios* y *Anodontas* en els rius, ab prou feynes si se'n troba de cap altra especie. Van completament errats els qu'aixís pensan, y si en llurs excursions no'n recullen d'altres, seva es la culpa, que si busquessin be, moltes ne trobarían. Molts se limitan a agafar els que viuen per les parets, per ésser els més visibles, sense preocuparse de girar les pedres del fons, arrencar les plantes que hi creixen, furgar pel fanch, etcètera, descuidant precisament els llocs més preferits pels moluschs fluvials. Aixís en les arrels dels jonchs, y en general en totes les plantes que creixen en aygües estancades, s'hi troban les *Cyclas*, *Pisidium*, *Bithynias* y alguns altres.

Si's pren la precaució d'agafar algunes

pedres del fons y girarles al inrevés, examinantles atentament, s'hi poden recullir les *Neritinas* y *Ancylus*, que viuen aderides a n'aqueixes pedres.

Molt convenient es, també, furgar ab el celebret per entremitj de les plantes y allà ahont son més abundants. D'aquesta manera poden recullirse *Limnacas*, *Physas* y *Planorbis* en abundancia. Convé també arrencar algunes d'aquestes plantes y tirarlas en un pot ab aygua dolça, sacsejantho tot plegat durant una estoneta; aixís se recullen les més petites especies, com son les *Paludinellas*, *Moitesserias*, *Lartetias* y algunes altres que no's poden procurar d'altre modo.

Enfonzats en el fanch s'hi troban els *Unios*, *Anodontas* y altres bivalvos, coneguentse la seva presencia per uns foradets y reguerons que quedan en el fons de l'aygua. Y aixís podria citar moltes altres especies que viuen al inrevés de les fulles de les llantíes aquàtiques, en el tronch, etc.

Si enumerar les especies de moluschs que tenen per medi natural les aygües dolces es un treball difícilíssim, cuasi impossible, fins pels que més s'han distingit en son estudi, ab molta més rahó ho fora pera mi, novell aficionat a n'aqueixa ciencia conxiològica; per lo tant, m'atendré solzament als genres més importants, citantne les principals especies y indicant la millor manera d'arreglar-les.

L'objecte d'aquest treball no es altre que'l de fer constar que la fauna malacològica fluvial no es tan reduïda com sembla, sinó que casi m'atreviria a dir qu'es més rica que la terrestre, com podrà vèures a continuació.

Els moluschs que's troban en les aygües dolces poden dividir-se en dos grans grupos:

pertanyents als *Gasterópots* o sia univalvos, y

pertanyents als *Lamelibrànquis* o bivalvos;

subdividintse cada grupo en diferents families, quins gèneres principals son els següents:

GRUPO I.—GASTERÓPOTS

Gen. *Vivípara* Lam.

Se distingeix aquest gènere per sa forma globulosa-cònica, la boca es arrodonida, ab opèrcul concèntric. Entre les principals espècies devem citar la *Vivípara Fasciata* Müll., y la *Vivípara Vulgaris* Dup., que's troban, encare que rarament, en els Pirineus. Abundan molt en el canal del Rhin al Marne, d'ahont ne posseeixo alguns exemplars, notables per sa grandaria.

A aquestos moluschs se'ls te de buscar ab preferència en les aygües corrents, especialment en els canals, podentse'ls agafar fàcilment per medi d'un petit celebret. La millor època es durant els mesos de Maig a Setembre, donchs després s'amagan y ponen cap a la tardor.

Gen. *Bithynia* Gray.

Les *Bithynias* son molt semblants a les *Vivíparas*, entre quines han sigut incloses durant molt temps; però's diferencian en que les *Bithynias* son més petites y tenen opèrcul calcari. Entre altres se troban en nostre país la *B. Acuta* Desch.—*B. Brevis* Drap.—*B. Opaca* Zgl.—*B. Similis* Drap., y la *B. Tentaculata* Gray.—algunes en els estanys propers a nostra ciutat. Prefereixen en general les aygües estancades o que están en comunicació ab el mar. Pera recullir aquestos moluschs, es precis dragar en el fons ab un celebret o be un rascle, agafant fanch y tot, donchs algunes vegades s'hi ensorran alguns mil·límetres.

Gen. *Valvata* Müll.

Genre molt semblant al dels *Planorbis*,

ab quins se poden confondre a primera vista; però aixís com en aqueixos les voltes d'espira tant se veuen per l'un costat com per l'altre, en les *Valvatas* solsament per un, essent per l'altre ombilicats. Podem citar la *V. Cristata* Müll.—*V. Spirorbis* Drap.—*V. Piscinalis* Ferus.—*V. Depressa* Pfeiff, y la *V. Minuta* Drap, que viu en el Pirineu. Viuen sobre les plantes acuàtiques, podentseles agafar al istiu y a la tardor.

Gen. *Hydrobia* Hartf.

Comprèn aquest gènere una infinitat de petits moluschs, de closca llisa o lleugerament estriada, que no passen de dos a tres mil·límetres de llargada. S'han dividit en diferents subgèneres com: *Paludinella* Loben.—*Bythinella* Mog.—Tand.—*Belgrandia* Pal.—*Peringia* Pal.—*Lartetia* Pal y *Moitessieria* Bourg. Les espècies principals son les següents:

Hydrobia Ulvæ Peim.—*H. Reyniesii* Dup.—*H. Cebennensis* Dup.—*H. Astierii* Dup.—*H. Laxatilis* Reyn., etc.

Paludinella Abbreviata Fran.—*P. Bulimoidea* Fran., etc.

Belgrandia Gibba Palad.—*B. Vitrea* Palad., etc.

Lartetia Diaphana Palad.—*L. Michandiana* Leoc., etc.

Moitessieria Puteona Cont.—*M. Simoniana* Bourg.—*M. Leineolata* Cont.—*M. Massoti* Bourg., etc.

Tots aquestos moluschs viuen en les aygües estancades, en els tronchs de les plantes, entre les fulles, etc. Els llochs preferits per ells son el situats, com l'estany de Remolá y Castelldefels, a la vora del mar y en comunicació ab les aygües salades.

Gen. *Neritina* Lam.

De closca semi-globulosa, la espira molt petita y la obertura en forma de mitja-lluna. L'opercul es calcari, pel costat, flexible y lleugerament dentat en el dret. Se troban recoberts per una epi-

dermis d'un vert fosch. Entre les espècies principals citaré la *N. Fluviatilis* Lein. — *N. Bourguignati* Recluz. — *N. Velescoi* Graells. — *N. Valentina* Graells. — *N. Fontinalis* Drard., etc.

Viuen en les aygües corrents, caminant per entre les pedres, els trònchs y les plantes acuàtiques. Generalment s'están en l'inrevés de les pedres del fons. Es bastant difícil conèixer sa presencia, donchs se confonen molt ab el fanch.

Gen. *Melanopsis* Fer.

Els *Melanopsis* venen a ésser els *Cerithiums* d'aygua dolça. Son propis y exclusius dels països meridionals y no tenim cap notícia de que se'n hagi trobat cap espècie més enllà dels Pirineus. A Valencia es un dels llochs en que hi son més abundants, trobantshi entre altres el *M. Cariosa* Sein. — *M. Dufouri* Fer. — *M. Graellsii* Villa. — *M. Lævigata* Lam., y altres.

Ademés hi há'l Gen. *Pyrema* Leam. — *Pyrgula* Jan. — *Melaraapha* Meg. — *Melania* Lam., etc.

Gen. *Ancylus* Geoff.

En aquest genre la petxina es cònica, ab el vèrtex cap a l'esquerra y en algunes espècies, lleugerament estriada. Se troban a Catalunya les espècies següents: *A. Capuloides* Jan. — *A. Fluviatilis* Müll. — *A. Lacustris* Müll. — *A. Jani* Bourg. — *A. Striatus* Morel. y *A. Riparius* Desm.

Viuen en les aygües de poca corrent, sobre les plantes acuàtiques, sobre les pedres y sobre d'altres moluschs, havent-se'n trobat alguns en el dors d'alguns insectes (*Hydrophilus*).

Gen. *Limnæa* Lam.

En aquest genre la closca es espiral, més o menos allargada, bastant transparent, ab la última volta gran, caragolades cap a la dreta. Les principals espècies son: la *L. Stagnalis* Lin. — *L. Peregra* Müll. — *L. Minuta* Drap. — *L. Pa-*

lustris Müll. — *L. Ovata* Drap. — *L. Auricularia* Lin. — *L. Glabra* Müll., etc.

Les *Limnæas* habitan les aygües dolces de totes les parts del món. Prefereixen aquelles en que hi abundan les plantes aquàtiques, en quines fulles verifiquen la posta. Algunes vegades se les veu lliars pel nivell de l'aygua, cap per avall. De tant en tant pujan a la superfície, per renovar la provisió d'aygua de sa bossa pulmonar; però poden passar moltes hores al fons de l'aygua sense asfixiarse. Poden aixís mateix pujar o baixar a voluntat per medi del ayre contingut en sa cavitat respiratoria, que dilatan o comprimeixen segons lo que volen fer. Viuen de plantes acuàtiques, llanties, etc. Son molt abundants en les corrents d'aygua, estanys, safreigs, gorchs y demés llochs apropiats pera son desenrotllo.

Gen. *Physa* Drap.

Les *Physas* son molt semblantes a les *Limnæas*, ab les que's podrien confondre a primera vista; però están caragolades cap a l'esquerra y l'animal te dos tentàculs llargs, ab els ulls en sa base; ab el seu mantell poden cubrir casi completament la closca. Entre les principals espècies hi há la *Ph. Cantorta* Mich. — *Ph. Acuta* Dap. — *Ph. Martorelli* Bourg. — *Ph. Saint-Simonis* Servain, etc.

Aquestos moluschs habitan les aygües tranquiles, nadant lo mateix que les *Limnæas*. Pels vols de nostra ciutat se'n hi troban de quatre a cinch espècies. La *Ph. Martorelli* Bourg. abunda en el gorch de Vallvidrera, ahont la yárem agafar en gran quantitat l'últim Desembre.

Gen. *Planorbis* Müller.

Son aquestos moluschs còncaus pels dos costats, de voltes numeroses en un mateix plà; l'animal te'l peu carnós curt y arrodonit. Viuen en els canals, estanys, gorchs, etc., podent soportar la privació d'aygua durant molts dies. Les espècies més importants son: el *P. Corneus* Lin.,

qu'es la especie més gran, el *P. Contortus* L.—*P. Rotundetus* Poir.—*P. Marginatus* Dup.—*P. Nitidus* Müll.—*P. Spirorbis* Lin.—*P. Carinatus* Müll., etc.

S'en pot fer una bona cullita arrencant manats de plantes aquàtiques, en quins tronchs y fulles viuen aquestos moluschs; especialment en les lletnies aquàtiques que son el seu aliment.

GRUPO II.—LAMELIBRANQUIS.

Gen. *Unio* Retz.

Son els *Unios* els moluschs de riu més coneguts; vulgarment se'ls coneix ab el nom de *petxines d'aygua dolça*. Habitan els rius, estanys, llachs, etc. La petxina es oval o allargada, llisa o lleugerament estriada y molt variable en la forma. La tanca de cada valva te dues dents que ajustan quan está tancada. L'interior es d'un nacarat bonich, tenint algunes vegades perles bastant regulars, que son el resultat d'una secreció molt abundant de la materia nacarada.

Viuen enfonzats en el fanch, caminant algunes vegades per medi de son peu carnós, deixant un regueró darrera d'ells en el fons.

Les principals especies son les següents: *Unio Linnatus* Lam.—*U. Elon-gatus* Lam.—*U. Pictorum* Drap.—*U. Littordis* Lam.—*U. Pianensis* Farines (que viu en l'Ampurdà).—*U. Hispanicus* Mog.-Tand.—*U. Subtetragonus* Mich.—*U. Velentinus* Drap. (a Valencia-Albufera), etc., y una infinitat més, especialment en el Nort d'Amèrica. Se pot em-plear la draga o un celebret ab mánech llarch pera procedir a llur recolecció.

Gen. *Anodonta* Brug.

Les *Anodontas* son moluschs de riu, molt semblants als *Unios*, però son més grossos y no tenen dents en les valves. Son també nacarades, trovantshi algunes vegades perles regulars. Tenen unes costums molt semblantes a les del *Unios*, en

quina companyia viuen en els estanys, llachs, rius, etc. Com especies interes-sants podem citar la *A. Anatina* Nily.—*A. Melinæa*.—*A. Cygnaca* Lin.—*A. Lo-candiana* Chat., etc. Al igual que'ls *Unios*, aquest genre comprén un sens nombre d'especies.

Gen. *Corbicula* Meg.

Es equivalva, triangular, ab la petxina lleugerament estriada. Tenen dues dents qu'encaixan quan están tancades les val-ves, per l'istil dels *Unios*. Tenen uns vint milímetros de costat a costat. Aquest genre te poques especies: la *Corbicula Cousobrina* (qu'abunda en el canal d'ay-gua dolça de Suez), la *Corbicula Cor Lam.* (que també viu a Egipte) y alguna altra.

Ademés hi há'ls genres *Cyrena* y *Ba-tissa*, que no ofereixen res de particular, ademés de que viuen en els rius d'Assia.

Gen. *Dreissena* Van-Beneden.

Aquest genre ve a representar els *My-tilus* d'aygua dolça. Son nacarats en l'in-terior de les valves. El *bisu* es més curt, y'l *sifón* cònic y molt petit. Viuen en els canals, rius; se troban en el Mar Cas-pi y en els llachs de Suissa; s'agafen a les pedres, tronchs d'arbres y fins algu-nes vegades a les valves dels *Unios*.

Com especies principals hi há la *Dreis-sena Polymorpha* Pallás, qu'habita en els rius d'Europa, y les *D. Rüssei* Dkr.—*D. Bilocularis* L. y *D. Dominguen-sis* Recl.—El temps més apropòsit pera agafarles es a la tardor, avans de les plu-jes d'Octubre. Se pot emplear la draga o gánguil com pels de mar.

Gen. *Cyclas* Drug.

Les petxines d'aquest genre son ovals, equivalves y sub-equilàteres; el vèrtix lleugerament torsat cap endavant; la tanca te una sola dent en la valva, qu'en-caixa ab dues de l'esquerra; el lligament es petit y extern. Les *Cyclas* viuen en

les aygües corrents, estancades, etc., caminant per les plantes aquàtiques o pel fanch, sobre'l que deixen un regueró semblant al dels *Unios*. En un *aquarium* se veuen pujar per les parets, lo mateix que les *Physas* y *Limnacas*. Son carnívors, atacant moltes vegades a animals millor organitzats, com per exemple als *llagostins*.

Les principals especies son la *Cyclas* *Cornea* Lam.—*C. Nucleus* Stund.—*C. Rivalis* Drap.—*C. Sólida* Norm.—*C. Lacustris* Drap.—*C. Caliculata* Drap.—*C. Terveriana* Dup., etc. A ca'n Tunis y al Besós s'hi troban algunes d'aquestes especies. Son ovals y sa llargada no puja de 15 mil·límetres. Pera agafarne se tenen d'arrencar plantes aquàtiques com jonchs, etc., trobantse algunes en les arrels.

Gen. *Pisidium* Pfeiff.

Durant molt temps fou confós ab l'anterior, però's diferencian en que les *Cyclas* tenen sempre dos sifons, y'ls *Pisidiums* tan sols un, además de que les dents son més robustes en aquestos últims. Viuen en els mateixos llocs que les *Cycles*, alimentantse de materies animals, principalment de petits animalets morts. A Catalunya s'hi troban les *Pisidium Obliquum* Nils. — *P. Fontinale* Pfeiff., y alguna altra.

JOSEPH MALUQUER Y NICOLAU.

Alumne de la Facultat de Ciències.

EXCURSIO AL

«PUIG DE LA CREU»

En ocasió de trovarnos a Sentmanat y ab l'objecte de ensenyar la estimació a nostra patria als nostres paysans a fi de treurels del aclaparament en que jauen molts d'ells y pera que puguin ser bons ciutadans en la lluita que s'acosta, varem determinar que més que fer propaganda en els cafès del poble era convenient ferne

en els cims de les montanyes pera que vegin lo que es Catalunya, les belleses que enclou son terror; ensenyarlos lo que es seu pera que aixís puguin defensarho.

Además d'aquest objecte y fi, ens entreteníem a voltes mirant l'immens moviment que en la naturalesa's tanca. No tot lo que's mou es l'home, ni per l'home; aquest es un factor tan sols de lo que integra la natura, la vida s'extén per tot arreu vestida ab variats y bonichs colors. Aquí transcriurem algunes impresions recullides al etzar.

Una de les excursions que ferem ab els amichs de ca'n Bayó y ca'n Dulsura y'l vell Xiconà, tots ells ferms catalanistes, llevar de l'Agrupació a punt de constituirse, va ésser al «Puig de la Creu», montanya de 575 metres d'alsada sobre'l nivell del mar, posada com un noy entre sos pares, al mitj de Sant Llorens del Mont y'l Farrell; a son peu hi há'l poble de Sant Esteve de Castellar, un dels més fabrils del baix Vallès. Dalt de son cim hi há encare restos de lo que fou un convent de monjes; la iglesia está encare coberta ab bones y groixudes parets, y actualment serveix de corral pera'ls remats que pasturan en la montanya; les campanes que hi havien son a Sentmanat desde l'any trenta cinch, a consecuencia de lo que'ls de Castellar els cantan una follia satírica. Aquí, segons se compta, es hont se guardava una de les vèrtebres del llegendari drach de Sant Llorens, el que, ferit de mort, anà a finir al Puig, llensant esgarrifosos udols y xiulets que duyan l'espant per tota la encontrada; encare en un macís de roques se marquen les urpes de la fera que allí les clavá en sa agonia.

Aquestes runes poca ombra d'art les hermostejen; encastada al mur encare hi há alguna rajola de ceràmica antiga ab dibuix bastant bonich.

Aquell dia vam entretenir la conversa sobre la Conca que forma'l Vallès, y els cims que desde allí s'oviran, haventhi en

tots fets de nostra historia que s'han d'apendre a llegir, y també se parlá de les «Coves del Comte», el castell d'Agonta o Guanta y la «Roca del Corp», que allí a un kilòmetre tancan alguna fulla trista de la historia primera del combat de Barcelona.

Pera pujar dalt del cim hi há dos camins; un que sortint de Castellar, passa per les pedreres, y ab cosa de mitj' hora s'es al Puig; l'altre surt de Sentmanat per ca'n Bayó, ca'n Vinyals y ca'n Padró, y va dret amunt en forta pujada entre gatoses y argelagues. Sentmanat está a uns 200 metres d'altura y a uns dos kilòmetres en linia recta.

Pel camí ens entreteniém arreplegant alguna mata o insecte, principalment dels anomenats en catalá *espia-dimonis*, *cavallets del dimoni*, etc., dels que a la vegada de anomenarlos, donarem algún detall de sa curiosa vida.

Pertanyen tots ells a la classe dels Ortòpters, la sisena en que'ls naturalistes han dividit als insectes; uns dels més nombrosos son els *Colopteryx* y els *Libellulas*; els trovarem a l'hora de més sol en els regarots y aygua-molls, corrent ab ses ales tornassolades entre'ls vímechs o la boga, agafantse a una canya y tornant a empendre son vol tremolós, ja empaytant mosquits o a un company, o be se passejan com pera recrearse, aturantse bella estona sobre l'aygua, enmirallantshi sense deixar de moure ses fines ales. Els francesos, per sos graciosos moviments y vius colors, els anomenan *demoiselles*; els inglesos *mosques-dragons* (*Dragon-flies*), haventhi la imaginació del poble teixit xamoses llegendes que fan pensar que hi hagi quelcom de veritat. Son color es vert, blau, vermell escarlata, porpra, morat, ben negre y altres; d'un brill sedós molt suau, semblan talment ses ales com si fossin brodades; unes especies les tenen, quan están quietes, posades horitzontalment; altres, generalment les de tamany xich, posades verticalment y

aplacades l'una a l'altra; el cap cuasi hemisfèrich, subjecte per un coll prim que permet tots els moviments; ulls ab gran superfície pera veure molt camp; òrgans bocals forts com correspon a tals *carnícers*; ventre llarch y prim, qu'es la part que te'ls colors més vius y més marcats; te onze pessets o anells.

En el temps de la cria, que dura molt, se'ls veu com s'empaytan; el mascle vola sobre la femella y l'agafa pel coll ab ses cames anteriors, després se li fixa al ventre per dos ganxos que porta en son segón anell; després del fet unes especies se deixan anar, altres volan encare una estona en companyia. La femella fecondada, posa'ls ous en una canya o fulla de planta propera al aygua; surten *larves* que corren per l'aygua, cassant y fent la guerra a tot altre animaló, fins que deixan la pell y's transforman en animal adult, y aixís indefinidament desde'l Maig a la tardor.

Un dels que més se veuen en tota aquesta rodalia es l'*Ictinus vorax* ab son cap gros de color groch ratllat de negre. Els *Colopteryx* de diferentes menes, especialment el *virgo* y l'*esplendens*, ab son cap ample en forma de martell, sos ulls en forma hemisfèrica y molt apartat l'un del altre, son els que tenen colors més bonichs y les ales més transparentes; generalment son d'un tamany d'uns quatre centímetres a quatre y mitj.

També s'hi veuen els que, aturats, tenen les ales plegades com son alguns *Lestes Platythemis*; es una de les colleccions més boniques qu'he vist.

A. SOLÉ Y PLA.

De la secció de Belles Arts del
« Centre escolar catalanista ».

BIBLIOGRAFIA

VENTITJOLS DE GUILLERÍA. *Poesías montanyencas, per Antón Busquets y Punset.*

D'entre'ls joves poetes que enlayran el bon nom literari de nostra Catalunya, En Busquets y Punset es, sens dupte, un dels que més hi contribueixen. Poeta de sentiment, enamorat del Montseny,

front de Catalunya,
tot plé de cabells blanchs, pro jove encare,

en ell hi te son *niu curull de somnis* y en ell hi inspira els seus cants,

suspirs de pastors y pastoretcs,
canticel·las d'ocells, gemegar d'arbres.

Ses poesies tenen en son fons aytal ressabi d'aquella serra, que sens temor d'exagerar podem dir d'En Busquets qu'es el *poeta montsenyench*, y això arriba a tant que casi be podríem afirmar qu'en el desenrotllo de qualsevulga composició seva s'hi veu tot seguit la imaginació exquisida del autor de *Ventitjols de Guillería*.

De totes maneres, En Busquets y Punset se'ns presenta en aquest llibre baix un aspecte del tot diferent del que fins are'l coneixíem. Ben segur que aquell que per primera volta y pera conèixer á nostre poeta gaudís les bel·leses dels *Ventitjols*, trovaria en ells l'ànima sencera d'un poeta, emperò no hi veuria la personalitat característica del autor de *Flors del Montseny*.

Y es que les composicions darrerament publicades no totes elles respiren aquella flayre montsenyca qu'hem assolit en altres volums y en l'escampall de poesies soltes pemiades en certámens y en altres d'insertades en diferents revistes de per tota Catalunya.

De les tres parts que componen els *Ventitjols*, la primera,—*Veus de Montanya*,—es un aplech de set composicions, entre quines sobressurten *Preludi*, *La Parsallera*, *Lo Cant del Castell* y *Pujant*

al Montsolíu. D'aquestes quatre, la primera es un verdader cant de montanya; en *Preludi* s'hi veu ben be l'ànima del poeta que cerca en les alturies el plaer y el benestar que les planes totes li negan. Les dues últimes son totes elles dos cants a la Patria, sobretot *Lo Cant del Castell*, en quin les exclamacions, suarede rabia envers els opresors de Catalunya, arx de jolius optimismes respecte al pervindre de nostra terra, fan del mateix un cant ben remarcable.

Si fins aquí hem trobat al poeta ay-mant de la Natura y de la Patria, en *La Parsallera* veyem al pintor de costums montanyenques. Dels sis esqueixos qu'integran aquesta poesia, *La tallada*, y més encare *La cremada*, son d'una força descriptiva envejable.

Lo Cant dels Dallyayres no desdiu de ses compaynes, si be *Lo mas perdut* y *Lo testament del soldat* les trobem més dignes pariones de les altres quatre, encare que no posseint les qualitats d'aquestes. En *Lo mas perdut* no sols hi trobem al poeta si que també al pensador. ¡Quín contrast entre l'efecte que produeix al vellet l'embarch de la masía quan exclama:

l'Estat ab sa potencia fins vol negarns l'estatje;
del Mas 'caba de treurens ab lleys que may só entés,

y quan diu qu'en son romiatje de cap-tayre

la musca barretina qu'encar cubreix ma testa
será'l recort dolcíssim de lleys que'ns doná'l cel...!

Lo testament del soldat du a la pensa tristes recordances de tothom sabudes y que prou amarguejan pera qu'insistim en elles.

Impresions forma la segona part dels *Ventitjols*. Son en nombre de vuit. D'aquestes la segona's fa remarcable per sa ingenuitat:

—Deu te dó bon dia, pagesa xamosa;
la serena pura ton rostre embelleix.—

Les restants *Impresions* no son menys

poètiques, constituint entre totes un triat aplech, si be no arriben a l'alsada d'altres composicions del autor de *Lliroya*.

Donan acabament a *Ventitjols de Guilleria* quinze poesies en quines hi há *De tot*, que aixís es com anomien a l'autor a la tercera part de la seva obra. D'elles *Lo somni d'una monja* es tot un poema, un enfilall d'imatges a quina més bonica seguintla com a companya *Meditació* potser una de les més inspirades poesies d'En Busquets y Punset. *A una flor* es una dedicataria curta, això sí; emperò sentida, es d'un idealisme molt delicat. ¡Còm hi canta l'amor! ¡L'amor d'una flor que deixa ab gust les fredoliques vessants dels Pirineus, mentres d'una dona rebí l'amor, y puga

. en son pit verge
ferhi una estada eternal.

Nadal, Jorn de Reys y Dijous Sant expliquen ben be'l sentimentalisme del poeta. El primer es un quadret d'amor puríssim molt ben concebut; no está descrit ampulosament, emperò's trasllueix tot seguit. Heus aquí en resum lo que'l poeta vol que portin els Reys en sa diada:

. per tu, Patria,
la preuhada llibertat
.
y pels poetas y artistas,
que no'ls cega'l brill del or,
.
primavera eterna al cor.

Dijous Sant es un silenciós càntich de Setmana Santa; el reculliment qu'enclou arriba fins al fons del cor.

Pera que'l *Dijous Sant* no resti sol, no vol l'autor de *Ventitjols de Guilleria* acabar aquestos sens compèndrehi *Lo Misteri del Hort*, poesia religiosa que pel sol fet d'ésser inspirada en versos del autor de *Flors del Calvari*, ha de resultar, com efectivament resulta, d'una penetració no pas gayre corrent. Com a acabament de la darrera obra d'En Busquets y Punset, s'hi llegeixen *Tres can-*

çons d'estil popular, quins títuls son *La nina folla*, *Paraula dada* y *Mal d'amor*, premiades en públich certamen y que, junt ab *Cançó nova*, *Recort*, *La Formiga*, *Missatge d'amor*, *La Verge de Montdoy*s y dues endreçes, venen a ésser com el march qu'enquadra a les prejutjades composicions.

Qui's fixés sols ab lo lleugerement ressenyat veuria,—com hem dit avans,—en l'autor de *Ventitjols de Guilleria* a un poeta de cos sencer, emperò may al poeta del Montseny que'ns te avesats a coses molt mellors. Are pera'ls qui han pogut fruir de tant en tant altres produccions del autor de *Lliroya*, ben segur que no veuran en *Ventitjols de Guilleria* res de nou. Per la nostra part farem constar que aquesta obra es en veritat la última publicada, emperò els versos en ella continguts ens sembla com si fossin de temps molt anterior al de certes poesies que de veres ens afalagan.

Exposem ab sinceritat nostre criteri. Lluny, per tant, la idea de voler significar ab lo que acabem de dir, que l'obra d'En Busquets y Punset acabada de publicar sia dolenta, no; volem fer constar no més que aquest poeta ha fet y no duptem que farà altres produccions de més ampla volada que las que integran els *Ventitjols de Guilleria*.

Després de tot això no cal més que felicitar al autor d'aquesta obra, boy encoratjanlo pera arribar al terme de la seva caminada, fent constar de passada que, en contra de lo qu'ell diu de que

Per redressar nostra Payral runosa
manobre soch ó bé bastaix, may mestre,

podrá no ésser mestre encare, emperò de manobre y de bastaix en passa ja un bon troç en be y

. en profit de Catalunya,
l'estimada de cor, la qu'hem de traurer
del jou aniquilant que la tortura.

EUDALT PUIG Y DEULOFEU.

Barcelona, 29 Juny 1901.

NOVES

Dues baixes importants ha suferit en poch temps el catalanisme; ocasionades, l'una per la mort del eminent artista En Joseph Lluís Pellicer, y l'altre, per la del il·lustrat escriptor y cronista vigatà En Joseph Serra y Campdelacreu. La redacció de UNIVERSITAT CATALANA se condol de tan doloroses noves y en nom del jovent catalanista envia la expressió del seu condol a les atribulades families d'ab-dós il·lustres patricis.

La *Unió Catalanista* ha organitzat importantíssims y profitosos aplechs de propaganda a Mataró y a Rubí, y ha contribuït ademés al major lluitament de les vetllades celebrades pel «Centre Català» de Sabadell y «Centre Catalunya» de Sant Martí de Provensals. En totes aquestes patriòtiques manifestacions hi han pres part representants del «Centre Escolar Catalanista», «Agrupació Escolar Ramón Llull» y del butlletí UNIVERSITAT CATALANA.

Ha sigut nomenat Degà de la Facultat de Dret el doctor don Joseph M.ª Planas y Casals.

S'ha encarregat interinament del rectorat d'aquesta Universitat, el Vis-rector, doctor don Joaquim Bonet y Amigó.

Han rebut en aquesta Universitat el grau de Llicenciat els senyors següents:

Medicina y Cirurgia: Antoni Barbrá y Riudor, Joseph Yuste y Todó, Manel Rodríguez y Portillo, Pere Grifell y Babil, Joaquim Castellsaguer y Castellsaguer, Antoni Anguir y Gil, Tomás Homedes y Espuny, Francesch Bonada y Parés, Francesch Rovira y Vandrell, Joseph M.ª Teixidor, Joan Daroca y Saint-Germain, Joaquim Iglesias y Carulla, Ramón Pla y Armengol, Lluís Casanovas y

Borrell, Lluçia Gardeta y Martín, Ramón Ribas y Valero, Manuel Peinado y Rosell, Antoni Oliveres y Franquet, Gabriel Nogués y Dalmau, Joseph Pascual y Durán, Ramón Salvat y Miró, Manel Antón y Rovira, Salvador Riu y Torroja, Montserrat Vallet y Xiró, Joseph Martí y Casas, Juli N. Ferrer de Torres, Pere Portabella, Enrich Capdevila y Casas, Emili Gallego y Gay, Aureli Lacasa y García, Ramón Arana y Vallés, Prudenci Janer y Servitja, Camilo Dasvens y Farell, Pau Umbert, y Gabriel Ferret.

Farmacia: Joseph Busquets y Puyol, Albert Anglés y Civit, Bonaventura Pedemonte y Falguera, Enrich Puig y Jofré, Feliu Mirabent y Mestre, Antoni Novellas y Roig, Joseph Pi y Palau, Félix Argila y Tramunt, Lluís de Salamó y Viladesau, Joseph Balaguer y Vallés, Joan Monguió y Segura, Baldomero Riu y Llobet, Ignasi Viladevall y Gibert, Joseph Illa y Alibes, Cesari Echarte y Ezquieta, Francesch Chaparro y Papiol, Víctor Golobart y Vilarasau, Joseph Miquel y Torras, Juli Goig y Camps, Jaume Hernández y Ferrer, Eduart Pérez y López, Isidro Freixas y Romera, Joan Maluquer y Cardona, Lluch Aleu y Palou, Pere Màrtir Magret y Rossell, Miquel Cendra y Terrades, Trinitat Uriach y Uriach, Xavier Palomas y Bons, Joaquim Cusi y Fortunet, Jaume Orpinell, y Antoni Bertrán y Robert.

Dret: Ramón Puig y Miret, Francisco Aumatell y Tusquets, Eduart Forn y Tort, Ernest Giralt y Puig, Ramón Puig y Bosch, Tomás Carreras y Artau, Francesch Ráfols y Trabal, Cristófol Mateo y Navaridas, Francesch Martí y Daroca, Eduart Vidal y Riba, Vicens Múnera y Carrasco, Valentí Solá y Herp, Eduart Escuder y Ferrer, Joan Flaquer y Fàbregas, Antoni Moré y Jou, y Rafel Font y Torralbas.

En la Facultat de Medicina y Cirurgia d'aquesta Universitat ha obtingut el grau

de Cirugiá-Dentista, l'alumne de la mateixa, en Amadeu Calpe.

Han obtingut en la Universitat central el grau de Doctor els següents ex-alumnes de la Universitat de Barcelona:

Medecina y Cirugía: Trinitat Cruzate y Grezner, Manel Saforcada y Ademá, Joseph M.ª Bartrina y Thomas, Friedrich Corominas y Pedemonte, Emili Serra y Santa Eularia, y Carles Vives y Ribas.

Farmacia: Joseph Cullell y Juncadella.

En la Escola de Comers d'aquesta ciutat han obtingut el títol de Pèrit mercantil els alumnes de la mateixa, Joseph Ors y Rovira, Joan Bruguera y Teixidó, Eduart Custodio y Sain, Francisco Santigosa y Martí, Joseph M. Guiral y Palacio, Artur Roig y Azpilicueta, Francesch Gambús y Rusca, Cristí Masiá y y Rodón, Bernardí Rusi y Miranda, Lluís Cunill y Montobbio, Jaume Martí y Turriera, Joseph Sala y Pamies, Pere Ferrán y Obiols, Agustí Amargós y Torres, Joseph Draper y Puig, Antoni Masot y Sala, Joan Roure y Figueras, Francesch Regás y Bruguera, Antoni Sánchez y García, Agustí Puigmoler y Necker, y Pere Prat y Saballi; y'l títol de Professor mercantil, els alumnes Lluís Tintoré y Torrents, Ernest Antonietti y Davy, Francesch Veray y Larrubia, Gil Herbero y García, y Alvar Vinyals y Àguilera.

L'almirallatge yankee patrocina les experiències, altament curioses, que sobre la telefonía submarina s'están realisant en la rada de Nova York. La transmissió s'efectúa per un sistema de senyals acústiques produïdes pel sò d'una campana submarina.

Considerant la facilitat ab que les ondes sonores se propagan per l'aygua, l'aparell no pot ésser més senzill. De la quilla d'un

petit barco se penja una campana ab dos cables elèctrichs recuberts de substancia aisladora.

La campana porta un electre-imán, que, accionant sobre'l badall, es lo que'l fa rebotre contra la paret. La corrent es produïda per un petit dinamo mogut per un motor de gasolina. Un diafragma metàlich molt prim tanca la boca de la campana.

Les ondes sonores produïdes per les vibracions d'aquesta se difundeixen molt depressa per la massa líquida y arriban en breus instants als receptors submarins de que están proveïts els vaixells ab que's vol establir comunicació.

En els primers ensaigs, el petit barco que porta la campana se colocá a 2.000 metres del vaixell; el sò arribá tan clar a aquest que no hi hagué necessitat d'acostar a la orella l'aparell receptor. A 3.000 metres la intensitat del sò era sensiblement la mateixa.

El vaixell s'allunyá successivament a 7, 14 y 21 kilòmetres.

Als 7 kilòmetres se sentía'l sò molt be aplicant la orella al aparell receptor. Als 21 se pogueren comptar sense grans dificultats els cops de la campana.

Se comprèn que es molt fácil redactar un alfabet en que'ls cops de la campana representin lletres. Aixís es com podrà lograse comunicar desde la costa ab els barcos que passin a una determinada distancia de terra.

Preguem als nostres suscriptors de fora que's serveixin posarse al corrent ab nostra Administració, pera que no s'entrebanqui la bona marxa de la mateixa, ni'n valguin de menos els interessos generals del Butlletí y'ls de tots els suscriptors. Fem present que s'admet el pago en sellos de correo.